

การพัฒนาารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ The Development of world-class standard school Quality Management Model in Northeast.

บัญชา ยุทธไธสง¹, กฤษณก ดวงชาตอม², และอุรสา พรหมทา³

Bancha Yutthaisong¹, Kritkanok Duangchatom², and U-Rasa Phomtra³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3}อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹Doctoral Student of Education Program in Educational Administration Rajabhat Maha Sarakham University.

^{2,3}Lecturer from the Faculty of Education Rajabhat Maha Sarakham University

Corresponding Author Email: yutthaisong2563@gmail.com

Received: 26 September 2020

Revised: 14 January 2021

Accepted: 20 January 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล และ 2. เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 116 คน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 29 คน โดยมีเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 1.2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 1.3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 1.4) ด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา 1.5) ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน 1.6) ด้านการควบคุมคุณภาพ 1.7) ด้านการนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ 1.8) ด้านการบริหารจัดการ และ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวม พบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ เหมาะสมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การบริหารคุณภาพ, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

The purposes of this research were to 1. To study the components and to develop a model of international standard school quality management and 2. To assess the development of an international standard school quality management model. This is a blended research between qualitative and quantitative research (Mixed Methods), with a sample group of 116 people and a target group of 29 people. The data collected from questionnaires were analyzed using descriptive statistics consisting of percentage, mean, standard deviation. And the data gathered from the interview form for content analysis. The results of the research were as follows: 1) The development of an international standard school quality management model in the Northeast consisted of 8 elements: 1.1) change leadership 1.2) strategic planning 1.3) human resource development 1.4) Network

development 1.5) Student quality development 1.6) Quality control 1.7) Implementation of the quality policy 1.8) Management and 2) The results of the experiment using the international standard school quality management model in the region In general, it was found that the international standard school quality management model. In the Northeast is suitable Very level And give additional recommendations to complete the pattern. More appropriate.

Keywords: The Development, Quality management, Standard school

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบัน มีความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จะต้องมีปรับตัวเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคม ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งได้นำสู่การแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม ระหว่างประเทศและเป็นแรงผลักดันให้มีการปฏิรูปการศึกษาคุณภาพการศึกษาเป็นตัวชี้วัดประการหนึ่งสำหรับความพร้อมในการ เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก ดังนั้นแต่ละประเทศจึงต้องมีการเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะการปรับตัว และดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคใหม่อย่างรู้เท่าทัน มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมและเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น.3) ในการพัฒนาคุณภาพของคนให้สำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการ จัดการศึกษาการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับอารยประเทศและสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ได้นั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาอย่างรวดเร็วทั้งระบบด้วยการปฏิรูปการศึกษา เพื่อยกระดับ มาตรฐานการศึกษาให้พัฒนาไปสู่ผู้เรียนที่มีคุณภาพให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านดังนั้นกระบวนการบริหารจึงต้อง ปรับเปลี่ยนและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ (ธีระ รุณเจริญ, 2553, น.58)

โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาเป็นมาตรการ เร่งด่วนในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เทียบเท่าสากล โรงเรียนมาตรฐานสากล มีความมุ่งหวังว่านักเรียนมีศักยภาพเป็นพล โลก โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิดผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก 2) ยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียง มาตรฐานสากล โดยกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมที่มีความเป็นสากล 3) ยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น.8) โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน กลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนาด้านการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ด้าน คุณภาพผู้เรียน ด้านคุณภาพครู ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลได้ให้เกิดประโยชน์ต่อ ผู้เรียนสูงสุดพร้อมทั้งเตรียมความพร้อมด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแต่ละ โรงเรียนควรมีการปรับจุดแข็ง หรือปรับปรุงแก้ไขจุดด้อยในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งบุคลากรทุกฝ่ายต้องมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนเพื่อ พัฒนาโรงเรียนสู่การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ กระบวนการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐานสากล สามารถก้าวทันต่อเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงในระดับประเทศและเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป ความสำเร็จของโรงเรียนใน หลาย ๆ ด้านย่อมเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่เกื้อหนุนและส่งเสริม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียน ประกอบด้วย คุณภาพบุคลากร คือ คุณลักษณะ และพฤติกรรมของครูและผู้บริหาร นโยบายและการปฏิบัติ และวัฒนธรรมองค์กร

ดังนั้น จึงเกิดนโยบายการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานระดับสากลขึ้น เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่ใช้เป็น ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนายกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล ให้ผู้เรียนมีศักยภาพ และมี

ความสามารถทัดเทียมกับผู้เรียนนานาชาติ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2553 มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โดยมีโรงเรียนนำร่องที่เข้าร่วมโครงการเป็นโรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อพัฒนาอย่างเข้มข้น (Intensive School) โดยใช้การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลบังเกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบและเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 29 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 116 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รวมทั้งสิ้น จำนวน 116 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จากโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยแก่นสารสินธุ์)
- 1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จำนวน 29 คน มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้รับการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบและเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมากขึ้นไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการพัฒนาบุคลากร องค์ประกอบที่ 4 ด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน องค์ประกอบที่ 6 ด้านการควบคุมคุณภาพ องค์ประกอบที่ 7 ด้านการนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ และองค์ประกอบที่ 8 ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณานำเอาองค์ประกอบที่ 1-8 ไปใช้ในการร่างรูปแบบ เพราะมีความเหมาะสมกับบริบทและครอบคลุมเป้าหมาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารคุณภาพมาตรฐานสากล เป็นรายด้าน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการพัฒนาบุคลากร ผลการทดลองพบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 4) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 5) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ผลการทดลองพบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 6) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการควบคุมคุณภาพ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 7) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 8) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการบริหารจัดการ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบและเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการพัฒนาบุคลากร องค์ประกอบที่ 4 ด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน องค์ประกอบที่ 6 ด้านการควบคุมคุณภาพ องค์ประกอบที่ 7 ด้านการนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ และองค์ประกอบที่ 8 ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณานำเอาองค์ประกอบที่ 1-8 ไปใช้ในการร่างรูปแบบ เพราะมีความเหมาะสมกับบริบทและครอบคลุมเป้าหมาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารคุณภาพมาตรฐานสากล

เป็นรายด้าน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการพัฒนาบุคลากร ผลการทดลองพบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 4) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 5) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 6) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการควบคุมคุณภาพ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 7) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 8) ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการบริหารจัดการ ผลการทดลอง พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหาร ประกอบด้วย 10 ตัวแปร ได้แก่ 1) ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบงานคุณภาพการศึกษา 2) ผู้บริหารสร้างความเข้าใจและสื่อสารในเรื่องการบริหารคุณภาพแก่บุคลากร 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ 4) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 6) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ 7) ผู้บริหารมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ต่อนักเรียนและผู้ปกครอง 8) ผู้บริหารมีการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้จากทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 9) ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหารในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการใกล้เคียงกัน 10) ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นแบบอย่างที่ดีการที่องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการดำเนินการด้านการบริหารคุณภาพของโรงเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ และบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพในทุกภาคส่วน ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจะเกิดขึ้นได้ยากหากปราศจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดังนั้นผู้บริหารต้องเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารคุณภาพของโรงเรียน เป็นผู้นำทางความคิด มีวิสัยทัศน์ที่มีความเป็นสากลสื่อสารให้บุคลากรในโรงเรียนให้ความสนใจในเรื่องการบริหารคุณภาพได้ เป็นแบบอย่างที่ดีทางการปฏิบัติตน ทั้งทางด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำทางวิชาการมีผลงานทางด้านวิชาการและการบริหารจัดการจนเป็นที่ยอมรับมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว แม่นยำและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตลอดจนพัฒนาตนเองด้วยการศึกษา ดูงาน ประชุม อบรม ทั้งภายในและต่างประเทศทั้งนี้เพื่อนำแนวคิดต่าง ๆ มาสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการบริหารคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งสิ่งสำคัญของการเป็นผู้นำคือการได้รับการยอมรับ และพร้อมที่จะทำงานร่วมกันของบุคลากร และหน่วยงานต่าง ๆ เพราะต้องสร้างความเข้าใจและสื่อสารความต้องการที่จะพัฒนาร่วมมือด้านการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อนักเรียนผู้ปกครอง ผู้ร่วมงาน ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา หรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ผู้บริหารควรได้รับการยอมรับในการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้จากทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพราะต้องเกี่ยวข้องการบริหารด้านงบประมาณและการระดมความร่วมมือ ทั้งทางด้านทรัพยากร ด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งจากภายในและภายนอกประเทศที่สำคัญ

อย่างยิ่งประการหนึ่งคือ ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อการนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล ตลอดจนสามารถบริหารจัดการให้เกิดการบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ในด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น.5) ที่ระบุว่าผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ควรมีคุณลักษณะ ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์สากลและมีความสามารถในการนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล 2) มีความสามารถในการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ 3) เป็นผู้นำทางวิชาการที่มีผลงานปรากฏ เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง 4) มีความสามารถหรือสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและบริหารจัดการ 5) มีความสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ 6) มีประสบการณ์ในการอบรมการศึกษาการดูงานสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการ จัดการศึกษาทั้งนานาชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชนรา รัตนศิริประภา (2557, น.521) เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สมรรถนะหลักสมรรถนะประจำสายงาน และสี่สมรรถนะย่อยคือ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การสื่อสารและการจูงใจและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนั้น หากผู้บริหารมีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และรับผิดชอบในการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลอย่างชัดเจนมีกลยุทธ์การบริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานระดับสากล และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานบริหารย่อมส่งผลต่อการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลให้มีประสิทธิภาพสูง ถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์แบบ

2. องค์ประกอบด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านสังคมเพื่อสาธารณะ ด้านบริการวิชาการและด้านบริหารจัดการเพื่อสังคมไว้อย่างชัดเจน 2) วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญของโรงเรียนตอบสนองความต้องการของนักเรียน ของ พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนอย่างครอบคลุมและชัดเจน 3) โรงเรียนกำหนดแนวทางหลักในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลด้วยคณะบุคคลประกอบด้วยผู้บริหาร ครู 4) โรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการโดยแสดงเหตุผลที่ชัดเจนผ่านสายงาน เมื่อผู้บริหารอนุมัติแล้ว หน่วยงานสามารถดำเนินการได้ทันที 5) โรงเรียนมีระบบการกำกับให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบและติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย 8 ตัวแปร ได้แก่ 1) โรงเรียนเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร โดยการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของบุคลากร 2) โรงเรียนมีวิธีการในการสร้างความผูกพันและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร 3) บุคลากรในโรงเรียนรับรู้และปฏิบัติตามวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพของโรงเรียน 4) โรงเรียนดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร 5) โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากร มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ 6) โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 7) โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาทางความก้าวหน้าในวิชาชีพของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ 8) โรงเรียนสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนองค์ประกอบด้านการพัฒนาบุคลากรนี้ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. องค์ประกอบด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) โรงเรียนมีการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากรทั้งในและนอกประเทศ 2) โรงเรียนส่งเสริมติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนคู่ร่วมพัฒนา 3) การพัฒนาความร่วมมือของโรงเรียนเครือข่ายคู่ร่วมพัฒนา 4) โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและ 5) โรงเรียนมีการแสวงหาโรงเรียนคู่ร่วมพัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์ประกอบด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาเป็นองค์ประกอบในการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ตอบสนองตัวชี้วัดโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านต่าง ๆ ต้องการความหลากหลายวิธีการต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระดับเดียวกัน ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ หรือระดับต่างประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนมาตรฐานสากล ต้องมีการแสวงหาโรงเรียนคู่ร่วมพัฒนา มีการส่งเสริมการติดต่อประสานงานระหว่างกัน เพื่อพัฒนาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากร

ตลอดจนมีการสนับสนุนด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนคู่ร่วมพัฒนาทั้งภายในและต่างประเทศยกตัวอย่าง เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม การทำงานที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ ส่งผลให้ครูและบุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโลกทัศน์ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างนักเรียนมีความกระตือรือร้นที่ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่แตกต่าง โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ จากท้องถิ่น สถาบันองค์กรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา การส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น.14-17)

5. องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม 2) นักเรียนมีผลทดสอบคุณภาพระดับชาติ (ONET) สูงกว่าระดับชาติ 3) นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ดีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 4) นักเรียนสามารถนำเสนอผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบด้านคุณภาพนักเรียน เป็นองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

6. องค์ประกอบด้านการควบคุมคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) โรงเรียนเปรียบเทียบกับกระบวนการทำงานของโรงเรียนกับโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม 2) การเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของนักเรียน และผู้ปกครองกับเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนตั้งเป้าหมายไว้ 3) การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนกับโรงเรียนในสังกัดหรือในพื้นที่บริการเดียวกัน 4) โรงเรียนใช้การควบคุมคุณภาพเชิงสถิติในการบริหารคุณภาพองค์ประกอบด้านการควบคุมคุณภาพ เป็นองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

7. องค์ประกอบด้านการนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) โรงเรียนมีเป้าหมายมุ่งเน้นด้านการพัฒนานักเรียน 2) โรงเรียนมีนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน 3) โรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์โดยกำหนดทิศทางและเป้าประสงค์ของโรงเรียนชัดเจนตามเกณฑ์โรงเรียนมาตรฐานสากล 4) โรงเรียนมีการปรับปรุงพัฒนานโยบายให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ 5) โรงเรียนส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในโรงเรียน 6) โรงเรียนมีกระบวนการสู่การปฏิบัติตามนโยบายคุณภาพ องค์ประกอบด้านการนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าในการกำหนดทิศทางเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อให้เป็นนโยบายคุณภาพนั้น ควรมีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้มีการกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพนักเรียนตอบสนองความต้องการของนักเรียนผู้ปกครองและชุมชนนอกจากนี้ต้องเป็นนโยบายที่เสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความผูกพันองค์กรและพร้อมที่จะทุ่มเททำงานอย่างเต็มความสามารถซึ่งนโยบายคุณภาพที่ร่วมกันกำหนดขึ้นนั้น ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้มีความทันสมัย มีกระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และชัดเจน จึงจะส่งผลต่อคุณภาพที่เป็นไปตามเกณฑ์โรงเรียนมาตรฐานสากล สอดคล้องกับแนวคิดรางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (EQA) (European mentoring & Coaching Concl, 2558, Online) ที่กำหนดสิ่งที่องค์กรต้องกระทำ 5 เกณฑ์ได้แก่ ภาวะผู้นำนโยบายและกลยุทธ์ พนักงานในองค์กร หุ้นส่วนและทรัพยากร และกระบวนการโดยในส่วนของนโยบายและกลยุทธ์

8. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) โรงเรียนดำเนินงานตามวงจรคุณภาพในการบริหารงานทุกฝ่าย 2) โครงสร้างการบริหารงาน ในโรงเรียนมีความเหมาะสม 3) โรงเรียนบริหารจัดการตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ 4) โรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วยด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา และด้านการวิจัยและพัฒนานั้น ทุกตัวชี้วัด ต้องกำกับด้วย จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลซึ่งมีความคาดหวังว่าโรงเรียนต้องมีการดำเนินงานที่เป็นเลิศและสามารถเทียบเคียงสู่มาตรฐานสากลได้ นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

ในการบริหารจัดการก็มีความสำคัญ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วถูกต้อง และแม่นยำสอดคล้องกับแนวคิดรางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (EQA, 2015, Online) ที่กล่าวถึงตัวชี้วัดของ EFQA ด้านกระบวนการ ว่าหมายถึง การออกแบบ การจัดการและปรับปรุงกระบวนการเพื่อที่จะสร้างความพึงพอใจและก่อให้เกิดคุณค่าเพิ่มให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียสอดคล้องกับรางวัลคุณภาพของประเทศญี่ปุ่น (สมกิต บุญยะโพธิ์ , 2555, น.81-83)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการประเมินคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงหลังการดำเนินการพัฒนามีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก แต่มีบางองค์ประกอบที่มีผลการประเมินยังไม่น่าพึงพอใจ ดังนั้น ครูผู้สอนควรพิจารณาหาสาเหตุที่ได้มาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และองค์ประกอบย่อยที่ควรพัฒนาให้นักเรียนมีลักษณะอยู่อย่างพอเพียงเพิ่มสูงขึ้น

1.2 ผลการประเมินคุณลักษณะความต้องการจำเป็นใน ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีองค์ประกอบที่ยังมีลักษณะองค์ประกอบที่ยังไม่ชัดเจนดังนั้นก่อนนำผลการประเมินมาใช้ ครูผู้สอนควรตรวจสอบผลการประเมินจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาจให้เพื่อนช่วยประเมิน ครูหลายกลุ่มสาระเป็นผู้ประเมิน หรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ประเมินจะทำให้ได้ข้อมูลจากหลายแหล่ง มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยประยุกต์ใช้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงขาทม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุสา พรหมทา ที่ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ให้ข้อมูลทุกคนและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี คุณค่าของวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบูชาพระคุณบิดา- มารดา บुरพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ชีวิตและสติปัญญาแก่ผู้วิจัย จนประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน

เอกสารอ้างอิง

นุชนรา รัตนศิระประภา. (2557). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(3), 507-528

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2552). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการรางวัลคุณภาพแห่งชาติ